

ČERVENÝ BANÁN

DIE ROTE BANANE

NÁVRH KRAJINY Výstava v **OBLASTNÍM MUZEU V CHOMUTOVĚ** Palackého 86

ENTWURF EINER LANDSCHAFT Ausstellung im **REGIONALMUSEUM CHOMUTOV**

15.09.2012 — 20.10.2012 Vernissage / Vernisáž 15.09.2012 um / v 17 Uhr / hod WWW.ROTEBANANE.EU

Presserundgang / prohlídka pro novináře 15.09.2012 / v 12 Uhr / hod

TISKOVÁ ZPRÁVÁ

Když francouzský geograf Roger Brunet v osmdesátých letech 20. století zkoumal pozici francouzských metropolí v západoevropských souvislostech, poznal, že se těžiště moci poválečné Evropy rozprostírá mezi městy Londýn a Turín, a sice ve formě prohnuté linie, probíhající nad zeměmi Beneluxu, Rýnem a západním Švýcarskem. To byl zrod Modrého banánu. Byl nadnárodní, hustě osídlený, ovlivněný industrializací a funkcionalistickým myšlením poválečné doby, plný hospodářsky významných měst, které tvořily aglomerace a metropolitní regiony. Nadto se překrýval i s hranicí mezi Německem a Francií, tedy oněmi zeměmi, jejichž smíření po válce vytvořilo základ pro západoevropský sjednocovací proces.

Na naší výstavě se jedná o Červený banán. Datum jeho narození je podzim 1989, konec studené války. Také on je nadnárodní, také on se dotýká hraniční oblasti Německa, tentokrát však na východě.

Na rozdíl od Modrého banánu není hustě osídlený, jeho ekonomický potenciál je nepatrný. Názvy jeho měst nalezneme spíše v učebnicích dějepisu než na současných mapách. Beztak se zde prakticky žádná města nevyskytují.

Jeho středem není bod, ale linie bývalé železné opony. Podél této čáry je Červený banán ještě prázdnější než na svém zbývajícím území.

K obyvatelstvu Červeného banánu patřili ateisti, Bavoraci, Češi, Cikáni, důlní dělníci, katolíci, Lužičané, Moravané, misionáři, odpadlíci, Rakušané, řemeslníci, Romové, Sasové, Sinti, Slováci, Srbové, umělci, Vietnamci a zlatokopové.

Židé a sudetští Němci existují už jen ve vzpomínkách.

Červený banán mluví německy nebo česky. Bylo by pěkné, kdyby se mohlo říci: „německy a česky“. Červenému banánu schází také jednotná reprezentace, což však představuje spíše normální evropský problém.

Dějiny Červeného banánu jsou jedinečné. Je utvářen geologickým bohatstvím své půdy, svým po staletí trvajícím fungováním jako politická a geografická hranice. Především je však charakterizován ostrými zlomy v průběhu dějin. Ty byly příčinou toho, že část obyvatelstva musela Červený banán opětovně opouštět. Tito exulanti brali sebou něco ze svého domova, co potom jako přelud oblasti v jejich hlavách a jejich potomků žilo a žije dál.

Tak je Červený banán dnes jednou myšlenkovou oblastí, jednou kulturní krajinou, jednou nekulturní krajinou, jednou přírodní krajinou a jednou přírodě vrácenou krajinou. Jeho prostory jsou širé, rozdrobené, a plné památek.

Tak je Červený banán dnes myšlenkovou oblastí, kulturní a nekulturní krajinou zároveň, krajinou přírodní, krajinou, která se opět přírodě navrácí. Jeho prostory jsou rozsáhlé, fragmentované, a plné vzpomínek. Je vlastně provincií, má však příliš mnoho faset na to, aby byl provincií doopravdy.

ČERVENÝ BANÁN

DIE ROTE BANANE

K jeho pokladům, k jeho zcela zásadním vlastnostem patří, že parní válec poválečné moderny tudy neprojel (byly tu však jiné parní válce).

Proto se jeho paměť, jeho identita a jeho pochopení sama sebe ještě zatím nepodřídilo normám a konformitě.

Díky rozšíření evropského regionu na východ se stal Červený banán součástí centra, aniž by si to však všimnul jak on, tak kdokoli další.

Podtitul výstavy zní „Návrh krajiny“, není to však návrh, nýbrž jen nabídnutí změny perspektivy: perspektivy, která se nezastaví na hranici, která nazírá zároveň zevnitř i zvenčí, perspektivy, u které je pozorovatel zároveň objekt.

Výstava vypráví o Červeném banánu prostřednictvím map a staveb. Tyto jsou však konečně pouze odrazem lidské činnosti a společenského vývoje.

PRESSEMITTEILUNG

Als der französische Geograph Roger Brunet in den achtziger Jahren des 20. Jahrhunderts die Position der französischen Metropolen im westeuropäischen Kontext untersuchte, erkannte er, daß sich das Kraftzentrum des Nachkriegseuropas zwischen den Städten London und Turin erstreckte, und zwar in Form einer gebogenen Linie, die über die Beneluxländer, den Rhein und die Westschweiz verlief. Die Blaue Banane war geboren.

Sie war transnational, hochverdichtet, geprägt von Industrialisierung und funktionalistischem Denken der Nachkriegszeit, voll von Metropolen und Agglomerationen, London, der holländischen Randstad, dem Ruhrgebiet, sowie den Regionen Basel und Turin. Zudem deckte sie sich auch mit der Grenze zwischen Deutschland und Frankreich, jener Länder, deren Versöhnung nach dem Krieg die Grundlage für den westeuropäischen Einigungsprozess bildete. In unserer Schau geht es um die Rote Banane. Ihr Geburtsdatum ist der Herbst 1989, das Ende der Nachkriegszeit. Auch sie ist transnational, auch sie berührt eine Grenzregion Deutschlands, diesmal im Osten.

Im Unterschied zur Blauen Banane ist sie nicht verdichtet, ihre Wirtschaftskraft ist gering. Die Namen ihrer Städte – Breclav, Gmünd, Budejovice, Freiberg, Chomutov zum Beispiel - liest man eher in Geschichtsbüchern als auf aktuellen Landkarten. Ohnehin sind kaum Städte vorhanden. Ihr Zentrum ist kein Punkt, sondern eine Linie, die des ehemaligen Eisernen Vorhangs. Entlang dieser Linie ist die Rote Banane noch leerer als in ihrem restlichen Gebiet.

Zur Bevölkerung der Roten Banane gehören Atheisten, Aussteiger, Goldgräber, Handwerker, Grubenarbeiter, Katholiken, Künstler, Lausitzer, Mähren, Missionare, Niederbayern, Oberpfälzer, Österreichern, Roma, Sachsen, Sinti, Slowaken, Sorben, Tschechen, Vietnamesen und Zigeuner;

ČERVENÝ BANÁN

DIE ROTE BANANE

Juden und Sudetendeutsche existieren nur noch in der Erinnerung.

Die Rote Banane spricht Deutsch oder Tschechisch. Schön wäre es, wenn man sagen könnte: „Deutsch und Tschechisch“. Der Roten Banane fehlt eine einheitliche Repräsentation, was aber wohl ein normales europäisches Problem darstellt.

Die Geschichte der Roten Banane ist einzigartig. Sie ist geprägt vom geologischen Reichtum ihres Bodens sowie von ihrer jahrhundertealten Funktion als politische wie geographische Grenze. Vor allem aber ist sie geprägt von den scharfen Umbrüchen in ihrer Geschichte. Diese bewirkten, daß immer wieder Teile der Bevölkerung die Rote Banane verlassen mussten. Die Exilanten nahmen etwas von ihrer Heimat mit, was dann als Phantomregion in ihren Köpfen und denen ihrer Nachkommen weiterlebte und weiterlebt.

So ist die Rote Banane heute eine mentale Region, eine Kulturlandschaft, eine Unkulturlandschaft, eine Naturlandschaft und eine renaturierte Landschaft. Ihre Räume sind weit, fragmentiert, und voller Erinnerung.

Eigentlich ist sie Provinz, aber sie hat zu viele Facetten, um wirklich Provinz zu sein. Zu ihren Schätzen, zu ihren ganz grundsätzlichen Eigenschaften gehört, daß die Walze der Nachkriegsmoderne hier nicht durchgefahren ist (es waren andere Walzen da). Daher sind ihre Erinnerung, ihre Identität und ihr Selbstverständnis noch nicht normiert und konform gemacht.

Durch die Erweiterung der Europäischen Union nach Osten ist die Rote Banane ins Zentrum gerückt, ohne daß sie oder andere es gemerkt hätten.

Der Untertitel der Ausstellung lautet „Entwurf einer Landschaft“, doch ist es vielmehr ein Vorschlag einer Veränderung der Perspektive: einer Perspektive, die nicht an der Grenze haltmacht, die gleichzeitig von außen wie von innen schauen kann; einer Perspektive, bei der der Betrachter gleichzeitig Objekt ist.

Die Ausstellung erzählt von der Roten Banane mittels Karten und Gebäuden. Doch sind diese am Ende nur Spiegel menschlichen Handelns und gesellschaftlicher Entwicklungen.